

(המשך מעמך 6)

בגיפ שלו את הגיפ של העורך. בחוף היה חושך מוחלט. שלום כהן ישב ליד ההגה, חיכה כמה דקות עד שהעורך באד ותיקן את המנוע במכוניתו. הוא התניע כמה צעדים, עצר כשהרגיש שמישהו עוצר אותו. מאותו רגע התקדם הכל במהירות רבה. האלמוני פתח את דלת המכונית הראשונה, שלף משהו והכניס את ידו פנימה. מן החי שיכה הופיעו דמויות נוספות. שלום כהן היה משוכנע כי העורך נזקק בחזרה.

השעה מתוך עשרה אנשים היו גוטשים את המוקם, באמתלה של קריאה לעזרה. אולם שלום כהן, חייל קרבי בעל חזק של למעלה מחמישים פעולות-קרב, לא חשב כלל על אפשרות זו. מבלי להסס אף רגע אחי, קפץ מתוך מכוניתו אל בין המתקיפים, הנחית מכות מסביבו. אולם עוד לפני שיכול היה להגיע אל חברו, ירדה על ראשו מאחר רנית מכה איומה של אלה מחודרת. הוא זנח ארצה, חסרה-כרה. אולם המתקיפים לא הרפו ממנו. בשכבו מתעלף הר סיפו להנחית מהלומות אלות על ראשו. עד שהתנגלו אל מתחת לגיפ, מחוץ לתחום פגיעתם.

זה היה נורא... דיירי הסביבה שמעו את ההמולה, יצאו למרפסותיהם, ראו בברי רור את הנעשה. סיפרה אסתר שופמן, אשתו של צרן הסבון הידוע, הגר בבית השני: "...זה היה נורא. ראינו אותם מלמעלה דרך החלונות. רצינו לעשות משהו כדי לעזור, אך כל הענין היה קצר מכדי שנספיק, יכולנו רק לצעוק "משטרה!" להשתדל להפחיד על ידי כך תא התוקפים. הם היו מזויזנים באלות כבוד, כנראה מצופות עור ועשויות במיוחד לתפקידן. מלמעלה נראה כל הדבר כמו התנפלות נאצית. זה הוכיח בחזות שלא הייתי רוצה לחזור ולראות אותם לעולם..." על הארץ, התרכזו המתקיפים ליד פתח ה-גיפ של אורי אבנרי, כשהם מנסים להשאיר להוציאו מן הגיפ הסגור. אף ששתי אצבעות ימינו ואצבע אחת של שמאלו כבר נשברו מתחת למכות. פניו ורגלו השמאלית שתחו דם, התנגנון ברגלו האחרונה, בעט בפני המתקיפים ונשאר על מקומו. לפתע, באותה פתאומיות בו התחיל, נס חיים המאבק. מחלקה של צנחנים, שעברה במקרה במקום, הבהילה את המתקיפים, שברחו בגיפ בעל אופי צבאי. אבנרי יצא ממכוניתו, קרא לחברו, אך לא מצא אותו. הוא צלע אל טלפון המערכת, קרא לאחד העובדים: "טלפן למשטרה. חספו את שלום כהן!"

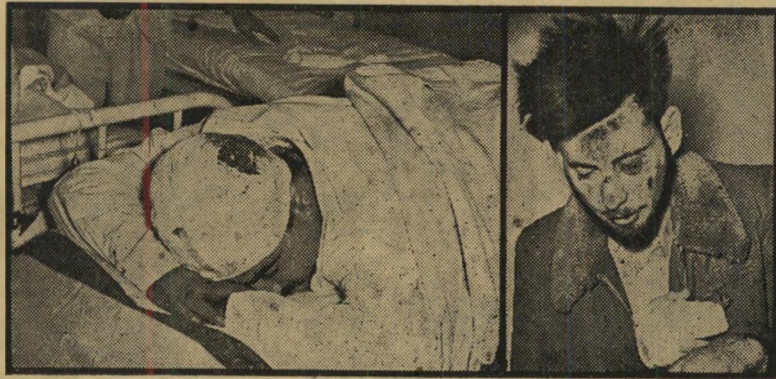
אולם כהן לא נחסף. הצנחנים מצאו אותו שוכב על הארץ, הובילו אותו לבית-החולים. שם נפגש עם חברו, שבא באמבולנס. בנו של הרופא צ'רלס. שלום כהן שכב על האונקנה, לא יכול היה להזיז את ראשו המכוסה דם. אולם הוא יכול היה להשתמש בחוש ההומור שפעם פירסם אותו ברחבי חטיבת נבטני. כששאלו סניטרים סקרניים, בדרך לבחד הניתוח, מי התנפל עליו, אמר: "שתי נשים!" אחר הירדה רגע, הוסיף: "וגם ילד קטן!"

לא היתה זאת הפעם הראשונה שנפגע בקרב, או שהיה נתון בסכנה. כמו צעירים רבים אחרים בארץ, נמצא תמיד בחזית זו או אחרת מאז שחר נעוריו. אך היו אלה חזיתות רחוקות מאוד זו מזו. כשפרצה מלחמת העולם השנייה, נמצא באלכסנדריה. אביו סוחר אמיד מבגדד, שלח את בנו, שנוגד בארץ, לויקטוריה קולג' האנגלי בעיר-הנמל המצרית. קולג' זה הוא מרכז הנוער האציל של המרחב, המקום בו התחנך בני כל המלכים, הבאשאים ושירי הצבא, תחת מטיהם של מחנכים בריטיים שמרניים, שהקימו העתקה מדויקת של פני

מיה בריטית. שם הכיר את רוב האנשים הצעירים העולים כיום בשמי ארצות המרחב, הכרה אינטימית ובלתי-אמצעית. באחד הימים, כשונס במכונית שהיתה נהוגה בידי חברו, בן הרמטכיל המצרי, דרסו השניים פלח מרוד, שנפח את גשמתו מיד. המשטרה המצרית אסרה אותם, כהן בילה אותם לתחנה, נבהלה עד מוות כש-נודע לה מי הנהג. במכונית משטרה מיוחדת הוחזרו לבית-הספר.

אולם המעמד הגבוה של חבריו לא מנע בעד שלום כהן להתגייס כמלח פשוט לצי הבריטי, מיד עם הגיעו לגיל המתאים. על סיפון אוניית-הוד-מלכותו לייטנינג, שפרצה את מצור מלטה, השתתף בפעם הראשונה

כרוב חבריו לפלוגה, התגייס אליה מיד. כמפקד הראשון של הפלוגה החדשה נתן מנה שלום כהן מקלען ראשון בגיפ מספר שלוש. כמקלען שני באותו גיפ נתמנה צעיר אחר, בשם אורי אבנרי. כך נוצרה במקרה שכנות, שהפכה ירדות ושותפות. שני ה-צעירים, האחד מתון, שקול ובלתי מתרגש לעולם, והשני שופע תנועה ונוטה לקיצור-ניות, השלימו זה את זה כחיילים וכבני-אדם. הם הפכו חיש מהר סמל בלתי נפרד. בפלוגה, שכל אחד מחבריה היה טיפוס בפני עצמו, בלט שלום כהן במיוחד. הוא היה חובש כובע אוסטרלי אדיר, משקפי נהיגה ירוקים על מצחו, כפייה אדומה על צוארו, מכנסי חאקי מולבנים, קצת קצרים,

למחרת ההתנפלות: אורי אבנרי, ושלום כהן אלה על הראש.

הקלעים של הקנוניות המפלגתיות ושל מוס' דות ממשלתיים, שעשו עד אז את מלאכתם ללא שום בקורת ציבורית הם ידעו שהם רוכשים לעצמם אויבים רבים.

חבריהם למקצוע החדש שגאו אותם מן הרגע הראשון, שגאו מורה ותת-הכרתית. לא היתה לה טיבה ברורה. היתה זאת השגאה אינסטקטיבית של ההולכים בתלמים השו-נים לאלה שלא הלכו בשום חלם, שחשבו וכתבו בסגנון של דור שהיה שונה לגמרי מדורם שלהם.

משך כמעט ארבע שנים עקבה העתונות אחרי כל צעד של העתון החדש. כל שיגאה קטנה זכתה לפרסום אדיר. מעשיו הסובים לא הוזכרו מעולם אף במילה אחת. בחודשים האחרונים הפך הדבר בכמה עתונים, ביניהם דבר, הדור ומעריב, למערכת-שגאה מתוכ-גנת, הסתה מכוחות של אלפי קוראים ועש-רות רבות של מאמרים, רשימות ו-הערות קוראים.

היתה לכך סיבה. בכמה שטחים, ובעיקר בשטח הערבי ששלום כהן היה מוספק עליו, דרך העונם הזה על יבלות שעד אז היו שריוות בערפל. הוא גילה את האמת באבוי גוש ובברעם, מתח ביקורת גלוית-לב על מעשה קייצא, שבועיים לפני שנתגלו תיצי-אותיו ההרסניות. אפשר היה לצפות לתשו-בה. אולם אף לרגע אחד לא נכנס לראשו של שלום כהן הרעיון ששיקולי הבטחון האישי יכולים להשפיע בכל צורה שהיא על תוכן העתון.

מכה של אלה על הראש היא שיטה יעילה מאוד. להכניס לתוכו מחשבות מסוימות. אולם כששכב השבוע במיטתו הלבנה במח-

בחטיבת נבטני, מקלט על האף.

לקה החירורגית, עוד היה ראשו המוצק של שלום כהן חופשי מכל מחשבה של שינוי דרך.

כלי משוא פנים

ועד אגודת העיתונאים שמט בשאט נפש על מקרה ההתנפלות הפיטית ומגנה את המששה הזה. אנשים תמימים היו יכולים לחשוב שוהו, פחות או יותר, דבר מובן מאליו. אולם זו היא תמימות-יחר. גינוי זה היה פרי של מאבק שנמשך שבוע ימים בזירת אגודת העיתונאים, בשדרות רוטשילד ב-תל-אביב, נסתיים בפרשה שלא תבעה מהמשטרה פער לה נמצאת, לא מתחה ביקורת על המתקיפים עצמם.

מאבק זה נפתח למחרת ההתנפלות, עליה הודיעו העיתונים בהודעות קצרות יבשות. אפשר היה לחשוב ששכירת ראשיהם של שני עורכי עתון היא דבר רגיל ומקובל. אף עתון אחד לא מצא לנכון להגיב על כך במאמר ראשי, ורק - ידיעות אחרונות ה-בוקר, הדף ועל המשמר, הקדישו כמה מילים במדור אחר. כל העיתונאים, שיצאו מכליהם כדי לגנות את הסיידה דופקים את השחזור, וששפכו אלפי מלים על תחרות האכילה, כבשו את התרשומם על המעשה הברוטאלי. רמו בשתיקתם שהיה בו הרבה מן החיוב. אגודת העיתונאים עצמה לא הוזכרה. רק שנים מחברי הועד - איש הארץ שמעון סאמט ואיש דבר שמעון פינס - מצאו זמן לבקר ליד מיטתו של שלום כהן (ראה לעיני)

מגיעים בקושי להתחלת רגליו. אקדח פרי בלום גדול מתנונד על ירכו, וסנדלים ישנים כיסו את כף רגלו. זאת היתה תלבושת יצוג. לקרב היה יוצא לרוב ערום לגמרי, פרט למשקפי הנהיגה, המכנסים המפור-סמים והסנדלים.

באחת הפעולות, כשרדף הגיפ אחרי ער-בים כשדה פתוח, נתקע במלוא המהירות לתוך ואדי מוסתר. קת המקלע הנחית מה-לומה על אפו של שלום כהן, בעוד שחברו נזרק כמה מטרים, נפצע בכתף וברגל. השניים הובאו יחד לאותה המרפאה.

זיכרון שלפסק זמנית. בגלל נידוטה, זכתה הפלוגה להשתתף ביותר קרבות מכל יחידה דומה אחרת בצה"ל. לאט לאט נת-דלדלו שורות הוותיקים. שלום כהן וחברו הפכו מפקדי כחה, הופקדו על מחלקת של עולים מתורכיה וממרוקו ששאר מפקדיה שכבו בבית החולים. מצב הרוח הצהיל של ראשית המלחמה פינה את מקומו לאוירה כמעט מלאנכולית. באהל סיררים במשלת מכוסה בוך, בלילות גשם מול פאלוגיה. על בקבוק קוניאק גנוב, התגבשה יותר ויותר הדעה שמישהו השתנה לרעה במדינה, וכי רק החייאת רוח הנוער ימי הקרבות הראשונים עלולה להצילה. השניים החליטו לעשות פעולה משותפת, אך לא היה עדיין ברור להם הדרך שיבחרו בה. שלום כהן צידד בפעולה לחינוך נוער. חברו הציע להקים עתון המוני.

היחידה נפסק זמנית ביום גשם אחד, כש-חוליה יצאה לתפוס משלט באור היום מתחת לאפסם של המצרים. המיכ נפצע קשה, ניצל ממותת רק הודות לאומץ לב פקודיו המרוקאיים. באותו בוקר זרקו כהן ואבנרי מטבע מי ישרא במשלת ומי סתלק לחופשה בלתי רשמית הביתה. כהן זכה, אבנרי נפצע. רק בראשית 1950 שוחרר שלום כהן, הצטרף לחברו ששוחרר קודם לכן. השניים אספו עוד כמה חברים מסוגם. רכשו את העונם הזה. המכנה המשותף של כולם: איש מהם לא היה עתונאי מקצועי, ואיש מהם לא התחיש אל העתונאות כאל פרנסה או מלאכה.

נשק, לא מטרה. שלום כהן וחבריו למדו את מקצוע מכות הכתיבה כשם שלמדו קודם לכן את מקצוע מכות הידיה. זו גם זו היתה בעיניהם נשק, לא מטרה בפני עצמה. העתונות עד אז היתה במידה רבה פרי רוחם של סופרים יהודיים, שהתחילו את דרכם בכתיבת העת העבריים בגולה. כמעט כולם היו שכירי מפלגות, אך עם כל החיכוך-חיים ביניהם היתה קיימת ביניהם הסכמה אילמת להעלים שטחים רבים מעיני הקהל. רבים מהם אמרו את האמת, ורק את האמת. אך איש מהם לא אמר את כל האמת.

קבוצת הצעירים ביקשה לשנות בדיוק את זה, לשפוך אור על הנעשה מאחורי

בפעולת-קרב. מלח בשם צ'רלי. מלבד ההעסקויות השיגרתיות של מלח, ברובעים המיועדים לכך באלכסנדריה, התמסר הלח הכשיר צ'ארלס כהן ("צ'ארלי" כפי חבריו האנגלים) במלאכה אחרת לגמרי: הקמת התאים המח-תריים הראשונים של השומר הצעיר במצ-רים. הלח שלמד מיחסי המעמדות בתחנת המשטרה המצרית לא אבד. הוא הפך סוציא-ליסט, נלהב לרעיון הקבוץ. על שפת-הים של מרסה-מטרון, שדה-הקרב המפורסם, שמעו עשרות יהודים מצריים צעירים בפעם הראשונה רעיונות אלה, כשהמלח השחור מראה להם את צעדי ההורה, שר בפניהם את שירי הארץ בקולו הרך.

כמו תמיד, היתה הדרך מן המחשבה אל המעשה קצרה וברורה אצלו. מיד עם שחר-ורו מן הצי חזר לארץ עם הגרעין המצרי הראשון של השומר הצעיר, שיסד את משק נחשונים, או המשק הדרומי ביותר בנגב. היה זה קיבוץ משלט כמעט מנותק, שמטרתו היתה יותר צבאית מאשר התיישבותית. אולם לשלום כהן קראו תפקידים אחרים. המחלקה הערבית של הפלמ"ח היתה זקוקה לצעירים הנראים, מדברים ומתנהגים כער-בים. שלום כהן הצטרף אל המחלקה ה-אנדנית.

ברמלה ובפיו החלו הבריות שמים לב אל המצרי הצעיר, הלבוש חליפה מהודרת ונעלים לבנטיניים לבנות-חומות. הוא התנדד עם פקדי משלה וקציני משטרה, סיפר שהוא מעוניין לרכוש אדמות. גם אחרי פרוץ המאורעות הוסיף להסתובב בערים הערביות כשהוא מבטיח לכל שהעם המצרי לא ישכח את חבריו בפלסטין.

במקום צ'רלי, ריח ג'יפים. אילו נשאר שלום כהן במחלקה, היה מן הסתם תופס כיום דרגה גבוהה בצבא, כרוב חבריו. אולם הוא עשה את חשבון הנפש. חשש שכמומחה לענינים ערביים יתנו לו גיב משרדי. לכן עשה מעשה נדיר. עקבותיו נעלמו בפלמ"ח, ובאותו יום התגייס צעיר בעל שם רגיל מאוד ומראה רגיל מאוד כטי-רון בחטיבת הרגלים. שלום כהן הפך טוראי בחטיבת נבטני.

בחטיבה ידעו להעריך בחור בריא כמותו, צרפוחו מיד לחוליות מרגמות של שני אינטש. הוא יצא לפעולות הראשונות כש-המכשיר הכבד על גבו, המטיר פצצות על דיר-מוחייסין ועל הריכוז המצרי באשדוד. לקרב הראשון על לטרון איקלעה החוליה למרכז ההפגזה של רותחי קאוקי. פגז של 25 ליטראות התפוצץ ליד ראשו, פגע קשה באוזנו השמאלית, נטל ממנה כמעט לגמרי את כושר השמיעה. לאחר היה זה מספיק כדי לתפוס שולחן בחטיבת צ'לי ("צריך לדעת להסתדר"). אולם ריח גיפים עלה באפו של כהן, שלא נפגע. הוקמה פלוגת הקומנדו הממונע ושלום,

הארץ
שדוכים... אלמנה צעירה יפהפיה ו-
רדומה. הירשמו בהקדם. (מודעה ביד-
עות אחרונות).
לפני שתתעורר.
בית כבוד אחד משרת 700 משפחות
(כ-300 נפש) (ידיעות אחרונות).
עדנה רוטשטיין, ראשון לציון
בערך 04285714, נפש בכל משפחה.
פרס ספרותי שבשי של 3 ל"י (מודעה
בהעולם הזה).
מרדכי דן, צה"ל
ספרים שבויים.